

AVUSTRALYA BASININDA ÇANAKKALE MUHAREBELERİ

Ali SARIKOYUNCU* – Esra SARIKOYUNCU DEĞERLİ**

ÖZET

Dünya basını Çanakkale Muharebeleri başladığı andan itibaren savaşa yakından ilgilenmiş, muharebenin gidişatını anında kendi kamuoylarına aksettirmek için elinden geleni yapmıştır. Bu ülkelerden biri de Birinci Dünya Savaşı'nda İngiltere'nin yanında yer almış olan Avustralya'dır. İtilaf Devletleri 18 Mart 1915 tarihinde Çanakkale Boğazı'nda aldıkları yenilgi üzerine denizden yapılacak saldırıyla deniz yolunun açılmayacağını, karadan da bir çıkarma yapılması gerektiğini anlamışlardı. Duyulan ihtiyacın karşılanması için de Avustralya ve Yeni Zelanda askerlerinden oluşturulan Anzak kordusu 25 Nisan 1915 tarihinde Gelibolu Yarımadası'na çıkartılmıştır. Avustralyalı askerler, 9 Ocak 1916 tarihine kadar da Gelibolu ve Arıburnu'ndaki çarpışmalarda yer almışlardır. Bu nedenle Çanakkale Muharebeleri Avustralya kamuoyu için büyük önem taşımaktadır. Çalışmamızda Avustralya Milli Kütüphanesi (National Library of Australia)'ndeki gazete arşivinden yararlanılarak Avustralya basınında Çanakkale Muharebeleri hakkında çıkan yazılar değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Çanakkale, Anzak, Avustralya, Türkiye, İngiltere.

DARDANELLES WARS ON AUSTRALIAN PRESS

ABSTRACT

World press was closely interested, beginning from the first days of the Dardanelles Wars and made an effort to convey the course of events simultaneously to their public. Australia, who had sided with England during the war, was one of these countries. The Allies, upon the defeat in the Dardanelles on 18 March 1915, had understood that the sea way was impossible to be opened by naval attack and an

* Prof. Dr., Dumlupınar Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Dekanı.

** Yrd. Doç. Dr., Dumlupınar Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü.

army landing was also required. To fulfill the requirement, Anzac Corps consisting of Australian and New Zealander soldiers was landed on Gallipoli Peninsula on 25 April 1915. Australian soldiers took place in the battles in Gallipoli and Arıburnu until 9 January 1916. Therefore, Dardanelles War is of great importance for the Australian public. In our study, by the help of National Library of Australia, writings about the Dardanelles War on Australian press will be analyzed.

Key Words: Dardanelles, Anzac, Australia, Turkey, England.

Giriş

Osmanlı Devleti'nin 11 Kasım 1914 tarihinde Almanya'nın müttefiki olarak Birinci Dünya Savaşı'na dâhil olmasından¹ sonra, İngiltere'nin direktifleri doğrultusunda Osmanlı'yı savaş dışı bırakmak, Rusya'ya deniz yolunu açabilmek, Rusya'ya olacak hücumları önleyerek bu devleti himaye etmek ve böylece İttifak Devletleri'nin kanadını çökertmek amacıyla Çanakkale Cephesi açıldı. İtilaf donanmasının 19 Şubat 1915'te Çanakkale Boğazı'nı bombardımana tutması ile de savaş başlamış oldu². İtilaf güçleri, 19 Şubat'tan 18 Mart tarihine kadar, Çanakkale Boğazı'na çeşitli çaplarda defalarca denizden saldırı hareketine girişmişlerse de başarılı olamadılar. Bu yenilgi üzerine İtilaf donanması Boğaz'ı terk etti ve Boğaz Muharebesi Türklerin kesin zaferiyle sonuçlanmış oldu³.

18 Mart yenilgisinden sonra İtilaf güçleri, deniz saldırıları ile İstanbul'a ulaşmalarının mümkün olmadığını anlamışlardı. Bu sebeple bundan sonra saldırılar, hem karadan hem denizden yapılacak; koor-

¹ Ali İhsan Sabis, **Harp Hatıralarım Birinci Dünya Harbi**, C. 4., Nehir Yay., İstanbul 1991, s. 236-237.

² **Birinci Dünya Harbi'nde Türk Harbi V. Cilt Çanakkale Cephesi Harekâtı İnci, 2 inci ve 3 üncü Kitapların Özetlenmiş Tarihi (Haziran 1914-9 Ocak 1916)**, Genelkurmay ATASE Başkanlığı Yay., Ankara 1997, s. 115-117; Yusuf Hikmet Bayur, **Türk İnkılâp Tarihi**, C. III, Kısım: 1, Ankara 1983, s. 62.

³ **Birinci Dünya Harbi'nde Türk Harbi V. Cilt Çanakkale Cephesi Harekâtı İnci, 2 inci ve 3 üncü Kitapların Özetlenmiş Tarihi**, s. 195-208; Bayur, a.g.e., s. 69.

dineli bir hücum başlatılacak, böylece Osmanlı güçlerine ağır zayıtlar verdirilecekti. Bu maksatla İtilaf kuvvetleri Akdeniz başkomutanlığına tayin edilen Hamilton'un emrine verilmiş olan 75 bin kişilik bir ordu, Çanakkale civarındaki adalara yığılmaya başladı. Bu ordunun içerisinde Avustralyalı askerler de yer alıyordu.

Birinci Dünya Savaşı başlamadan kısa bir süre önce İngilizlere destek vermek amacıyla Alman tehdidinin de etkisiyle Avustralya ve Yeni Zelanda askerlerinden ANZAK (Anzac)⁴ adlı birlikler oluşturulmuştu. Bilindiği üzere Avustralya 1829 yılında İngiltere'nin bir kolonisi haline gelmiş ve 1901 yılında da İngiltere'nin denetiminde Avustralya Kraliyet Devleti kurulmuştur⁵. Birinci Dünya Savaşı'na kadar önemli bir silahlı güce sahip bulunmayan Avustralya'da mevcut kuvvetler sadece bölgesel teşkilâtın ibaret idi. Savaşın başlaması üzerine imparatorluğun diğer dominyonları arasında yer alan Avustralya da İngiliz hükümetinden aldığı talimat doğrultusunda ordu kurdu. Kısa zamanda meydana getirilen Anzak Kolordusu'nun iki tümeninden biri tümüyle Avustralya birliklerinden oluşuyordu⁶.

Yukarıda değinildiği üzere, Çanakkale istihkâmlarına düzenlenecek kara harekâtı için Anzak Kolordusu, 25 Nisan 1915 Pazar günü başlayan çıkarma ile Gelibolu Yarımadası'ndaki savaşa katılmış oldular. Avustralyalı askerler, 9 Ocak 1916'ya kadar süren çok kanlı ve çetin çarpışmalar içinde yer aldılar. Özellikle Gelibolu'daki çıkarmada ve Arıburnu'ndaki çarpışmalarda büyük mücadeleler verdiler. Bu nedenle Çanakkale Muharebeleri Avustralya kamuoyu için büyük önem taşımış, ve basın tarafından dikkatle takip edilmiştir.

Diğer taraftan savaş içerisinde basında yayınlanan haber ve yorumlar, tarih araştırmaları açısından önemli birer kaynaktır. Dr. Ahmet Esenkaya'nın "Türk Basınında Çanakkale Muharebeleri (3 Ka-

⁴ Avustralya ve Yeni Zelanda Kolordusu anlamına gelen ANZAC (Australia and New Zeland Army Corps) kelimelerinin baş harflerinden meydana gelmiş bir kısaltmadır.

⁵ Ayrıntılı bilgi için bkz. Lenard Smith, **The Aboriginal Population of Australia**, Australian National University Press, Canberra 1980.

⁶ Bkz, Edward Bean, **The Story of Anzac: the first phase, First World War Official Histories**, London 1941.

sım–1914-Şubat 1916)’’ adlı çalışması⁷ dışında bu konuda yapılan bilimsel çalışmalar yok denecek kadar azdır⁸. Bu çalışmada isminden de anlaşılacağı üzerine öncelikle Türk basını üzerinde durulmuştur. Yazar tezinde, “*Yabancı Basından İktibaslar*” başlığı altında Tanin Gazetesi’nin yabancı basından alıntı yaptığı yazılara da yer vermiştir. Söz konusu yazılar incelendiğinde, daha çok Almanya, Avusturya ve İngiltere’de çıkan gazetelerden olmak üzere Fransa, İtalya, Bulgaristan ve Yunanistan’da yayınlanan yazılar üzerinde durulduğu görülmüştür⁹.

Bu bakımdan çalışmamızda Avustralya Milli Kütüphanesi (National Library of Australia)’ndeki gazete arşivinden yararlanılarak Avustralya basınında Çanakkale Muharebeleri hakkında çıkan yazılar değerlendirilecektir. Avustralya basınından geniş okuyucu kitlesine sahip oldukları göz önünde bulundurularak, ülke genelinde etkili olan basın organları olarak The Sydney Morning Herald¹⁰, The Argus¹¹, The Advertiser¹²,

⁷ Ahmet Esenkaya, **Türk Basınında Çanakkale Muharebeleri (3 Kasım 1914-Şubat 1916)**, Hacettepe Üniversitesi, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü, Basılmamış Doktora Tezi, Ankara, 2003; Ayrıca Ahmet Esenkaya’nın “*Çanakkale Savaşları Sürecinde Türk Basını*”, (**Çanakkale Araştırmaları Türk Yılığ/ The Turkish Yearbook of Gallipoli Studis**, Sayı: 1, Mart 2003, s. 36–63) adlı bir makalesi de yayınlanmıştır.

⁸ Birten Çelik, **Çanakkale Savaşı’nın İzmir Basınında Yankıları**, Dokuz Eylül Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir 1992. Ayrıca Çanakkale Savaşları ile ilgili yapılan çalışmalar için bkz.: Aşkın Koyuncu-Özkan Keskin-Cahide Sımmaz Sönmez ve Diğerleri, **Çanakkale Savaşları Bibliyografyası**, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Atatürk Araştırma Merkezi Yayını, Ankara, 2010.

⁹ Bkz., Esenkaya, **a.g.e.**, s. 63-90, 107-122, 134-140, 186-225.

¹⁰ **The Sydney Morning Herald**, günlük olarak yayınlanan Avustralya’nın önemli liberalizm çizgisindeki gazetelerinden biridir. Yayın hayatına 1831 yılında başlamıştır. 1831–1890 yılları arasında “*Australian Free Press*” ve 1890–1910 yılları arasında da “*Sydney Herald*” adlarıyla çıkarılmıştır. Gazetenin sahibi Charles Kemp ve John Fairfax’dır.

¹¹ **The Argus**, 1846 yılında kurulan ve 1957 yılında kapatılan günlük bir gazetedir. Avustralyanın en muhafazakar gazetesi olarak tanınmaktadır. 1949 yılında İngiltere’de çıkarılmakta olan *Daily Mirror* Gazetesi grubuna dahil olmuştur. Bu tarihten sonra gazetenin liberal bir söylev benimsediği görülmektedir. Gazetenin sahibi David Syme’dır.

¹² **The Advertiser** 1858 yılında yayın hayatına başlayan günlük bir gazetedir. İlk olarak “*The South Australian Advertiser*” adıyla yayınlanmıştır. 1946 yılında İngiltere’de çıkarılmakta olan *Sunday Mail* Gazetesi grubuna dahil olmuştur. Bu tarihten sonra tamamen İngiliz politikası çıkarları doğrultusunda bir yayın politikası benimsemiştir. Gazetenin sahibi Frederick Britten Burden ve John Langdon Bonython’dır.

The Mercury¹³, Northern Territory Times¹⁴ gazeteleri seçilmiştir.

Basında Muharebeler ile İlgili Haber ve Değerlendirmeler

Osmanlı'nın Birinci Dünya Savaşı'na girmesi, Rusya'ya müttefiklerden yapılacak yardımın engellenmesine ve Çarlık donanmasının Karadeniz'de sıkışıp kalmasına neden olacaktı. Bu nedenle Rusya'nın müttefikleri İngiltere ve Fransa vakit kaybetmeksizin Osmanlı'ya yönelik planlar üzerinde çalışmaya başladı. Bu planlar arasında en cazip olanı kuşkusuz stratejik açıdan önemi olan Ege'yi, Marmara Denizi ile birleştiren ve yaklaşık 75 kilometre uzunluğundaki Boğazın ele geçirilip İstanbul'un alınmasıydı. İstanbul'u ele geçirmek hem Boğazın iki yakasına hâkim olmak, hem Rusya üzerindeki baskıyı azaltmak, hem de düşmanı manen yıkmak demektir¹⁵.

Sözü edilen önemi nedeniyle Çanakkale Cephesi'nin İtilaf güçleri tarafından açılma sebepleri Avustralya basınında tartışılan konuların başında gelmiştir. 24 Nisan 1915 tarihli The Sydney Morning Herald'a göre Çanakkale Muharebeleri; Osmanlı'yı bertaraf etmek, Rusya'ya deniz yolunu açmak, Rusya'ya olacak hücumları önlemek ve Rusya'yı himaye ederek İttifak Devletleri'nin kanadını çökertmek için yapılmıştı. Ayrıca Bulgaristan'ın Birinci Dünya Savaşı'nda kimin yanında yer alacağı konusunda kafasının karışık olduğuna da değinilerek, Çanakkale'de İtilaf güçlerin elde edeceği zaferin sadece Bulgaristan üzerinde değil, diğer bütün Balkan devletleri üzerinde de güçlü bir etki yaratacağını ve böylece İtilaf güçleri yanında yer alacakları iddia ediliyordu. Hakikaten de Bulgaristan'ın Çanakkale Muharebeleri'nin galibi ortaya çıktıktan sonra eğilimini netleştirdiği

¹³ **The Mercury** 1860 yılında yayın hayatına başlayan okunma oranı yüksek olan günlük bir gazetedir. Gazetenin sahibi John Davies'dır. Gazete genel olarak liberal bir çizgiye sahiptir.

¹⁴ **The Northern Territory Times and Gazette** 1873 -1932 yılları arasında yayın yapan günlük bir gazetedir. Bu gazete 1873-1927 yılları arasında "*The Northern Territory Times and Gazette*" ismiyle çıkarılmıştır. Muhafazakar bir gazetedir.

¹⁵ Nigel Steel-Peter Hart, **Gelibolu Yenilginin Destanı**, Çev. Mehmet Harmancı, Yeni Binyıl Yay, İstanbul 1997, s. 2.

düşünüldüğünde bu saptamaya katılmamak mümkün değildir¹⁶. Yine aynı yazıda savaş hazırlıklarına da değinilmiştir. İngiltere'nin çok güçlü hava ve deniz donanması hazırladığı ifade edilmektedir. Bu makaleden de anlaşıldığı üzere savaşın başında Avustralya halkının morali yüksekti. Savaşın kazanılacağına dair inancı tamdı¹⁷. Hatta eski Osmanlı Padişahı Abdülhamid'in Jön Türkleri üçlü İttifak ile barış antlaşması yapması gerektiği hususunda uyardığı, İtilaf güçlerinin boğazdan geçmesine izin verilmesinin ülkenin bağımsızlığı sağlamak için zaruri olduğu yönündeki beyanatına da yer verilmişti¹⁸.

Yukarıda bahsedilen sebeplerle İngiltere'deki Savaş Konseyi, uzun tartışmaların ardından Çanakkale'ye harekât kararı aldı. Tartışmaların odak noktasını boğazların kara harekâtı olmaksızın, sadece donanma gücüyle ele geçirilmesi oluşturuyordu. Deniz Bakanlığı Birinci Lordu Winston Churchill, harekâtın kara desteği olmaksızın başarıya ulaşacağını ileri sürerken, deneyimli Kurmay Başkanı Amiral Lord Fisher bunun mümkün olamayacağına ısrar ediyordu. Çünkü 1807'de Napolyon Savaşları sırasında Rusya'ya yardım etmek isteyen İngiliz donanması her ne kadar Marmara'ya girmeyi başarmışsa da İstanbul'u tehdit edememiş ve tekrar Akdeniz'e dönmek zorunda kalmıştı. Fisher, 1904'de Birinci Deniz Lordu olduğunda Çanakkale Boğazı'nı geçmek istemiş ancak yaptığı incelemeler sonucunda bu fikrinden vazgeçmişti. Konuyla ilgili en ayrıntılı çalışma ise, İngiltere Savaş Bakanlığı tarafından 1906'da gerçekleştirilmiş olup, hazırlanan raporun sonunda Çanakkale Boğazı'nı geçme harekâtının çok tehlikeli olduğu gerekçesiyle vazgeçilmesi tavsiye olunmuştu. Bu raporu hazırlayanlardan biri olan Askeri Operasyonlar Başkanı Tümgeneral Charles Callwell de Çanakkale Boğazı'na saldırı fikrine şiddetle karşı çıkıyordu. Bir başka tartışma konusu da yine Churchill'in Çanakkale'de kullanılmasını önerdiği çağdışı gemilerdi. Dünyanın en büyük

¹⁶ Bulgaristan'ın Birinci Dünya Savaşı'na girişi hakkında ayrıntılı bilgi için bkz., Esra Sarıkoyuncu Değerli, **Türk-Bulgar İlişkilerinde Mustafa Kemal Atatürk (1913-1938)**, Kütahya Rumeli Türkleri Kültür ve Dayanışma Derneği Yay., Kütahya 2009, s. 56-93.

¹⁷ **The Sydney Morning Herald**, 24 Şubat 1915, s. 1,10. Ayrıca bkz. **EK I**.

¹⁸ **The Argus**, 8 Şubat 1915, s. 9; **Northern Territory Times**, 11 Şubat 1915, s. 6.

donanmasına sahip olan İngiltere'nin Çanakkale'ye eski gemileri yollamasına yine Lord Fischer karşı çıkıyordu. Uzun tartışmaların ardından Churchill, Fisher'i ikna etti ve 28 Ocak'ta son söz söylendi¹⁹.

Görülebileceği üzere harekât kararı alınmasında askerî uzmanların değil, siyasilerin fikirleri etkili olmuş ve 19 Şubat 1915 tarihinde, İngiliz Queen Elizabeth savaş gemisinin Osmanlı sahil bataryalarını bombalamasıyla ilk Çanakkale saldırısı başlatılmıştır. Ancak bu harekâttan önce The Argus Gazetesi'nin 9 Şubat 1915 tarihinde yayınladığı haberde, dört İtilaf torpido botu tarafından Çanakkale kıyılarının bombardımana tutulduğu, toplam 174 mermi yakıldığı ve iki Türk mühimmat deposunun vurulduğu bilgisi verilmektedir²⁰. Yine The Advertiser Gazetesi'nde 12 Şubat'ta İngiliz ve Fransız gemileri sekiz saat süreyle Çanakkale Boğazı'nın içinde ve dışında, Anadolu tarafında yer alan Orhaniye, Kumkale ile Rumeli sahilinde bulunan Seddülbahir kalelerini bombalamış olduğu bildirilmektedir²¹. The Argus'un 22 Şubat 1915 tarihli "The War Day By Day: Dardanelles Fortifications" (Günden güne savaş: Çanakkale İstihkâmları) başlıklı yazısında Çanakkale'nin stratejik açıdan önemine vurgu yapıldıktan sonra, buradaki İtilaf ve İttifak donanmalarının istihkâmları hakkında ayrıntılı bilgi verilmiştir. Bu bilgiler doğrultusunda bataryalardan herhangi birini susturmanın bile ciddi bir iş sayılacağını belirten yazıda, Çanakkale Boğazı istihkâmlarını bombardımana tutan İngiliz-Fransız filosunun görevinin çok zor olduğu öne sürülmektedir. Bununla birlikte Türk ordusunun Alman kontrolünde olmasının işlerini kolaylaştırdığı düşüncesi açıkça ifade edilmektedir²². The Sydney Morning Herald da aynı düşüncüyü aktarmaktadır. Ayrıca 19 Şubat'ta başlatılan harekâtle ilgili bilgiler verilmektedir. 20 Şubat sabah 09.15'te Ertuğrul, Seddülbahir, Kumkale ve Orhaniye tabyaları Sackville Carden'nın komutasındaki Fransız filosu tarafından bombalandığı belirtilmektedir.

¹⁹ Steel-Hart, a.g.e., s. 2-9.

²⁰ The Argus, 9 Şubat 1915, s. 1,7.

²¹ The Advertiser, 12 Şubat 1915, s. 1,15.

²² The Argus, 22 Şubat 1915, s. 1,7. Ayrıca bkz. EK: II.

Bilindiği gibi, saat 14.00 dolaylarında gemiler ilerleyerek 5–7 km.den atışa geçince Osmanlı tabyaları karşılık vermeye başlamış, üç saat kadar süren çatışmada İtilaf gemilerinden çoğu hafif isabet almışlardır. Ancak bu yazıda hiçbir İtilaf gemisinin kesinlikle vurulmadığı, havanın kararması üzerine saat 17.30’da donanmanın geri çekildiği iddia edilmektedir²³. Bu da kamuoyunda herhangi bir heyecana yol açmamak için bu şekilde bir tavır takınıldığını düşünmek mümkündür. Bu dönemde İngiliz basını ile irtibatlı Avustralya basını, hem savaşı yerinde takip eden muhabirleri aracılığıyla hem de Londra’dan edindikleri haberlerle Türk basınına da yakından takip etmiştir. 23 Şubat tarihli *The Argus* ve *The Mercury* Gazeteleri’nde 20–25 Şubat 1915 tarihleri arasında Türk toplarının bir kısmı susturulmuş, küçük tahrip timleri Kumkale ve Seddülbahir kıyılarında Türk tabyalarının ise işe yaramaz hale getirilmiş olduğu vurgulanmıştır. Gazetelerde, her ne kadar bu durumun İttifak güçlerinde ciddi bir panik havası yaratarak, istihkâmlarının yerlerinin yanlış olduğu düşüncesine yol açmışsa da özellikle İstanbul basınında İtilaf güçlerinin bu zaferinin küçümsenmeye çalışıldığı iddia edilmiştir²⁴.

25 Şubat tarihli *The Argus*’da, bozan hava sebebiyle bir sonraki saldırının ancak 25 Şubat 1915 günü başlatılabildiği belirtilmektedir. Ayrıca İtilaf gemilerinin, savaşın sonunda Osmanlı Dış Tahkimatını oluşturan dört tahkimattaki tüm topları imha ettiği de verilen bilgiler arasındadır²⁵. 26 Şubat tarihli *The Mercury* ve 27 Şubat tarihli *The Sydney Morning Herald* Gazeteleri’nde, Queen Elizabeth ve iki zırhlı, 26 Şubat günü Boğaz’dan 23 km. içeri ilerleyerek Merkez Tahkimatını uzak mesafeden ateş altına aldığı ve her iki yakadaki Dış Tahkimat bölgesine birer bölük İngiliz askeri çıkartıldığı bildirilmektedir. Ayrıca bu gazetelerde 26 Şubat tarihinde Amiral Carden’in planının ilk aşaması tamamlanmış, Dış Tahkimatın tümüyle imha edilmiş olduğu sevinçle dile getirilmektedir²⁶.

²³ *The Sydney Morning Herald*, 22 Şubat 1915, s. 1.9. Ayrıca bkz. EK: III.

²⁴ *The Argus*, 23 Şubat 1915, s. 1.7; *The Mercury*, 23 Şubat 1915, s. 1.5.

²⁵ *The Argus*, 23 Şubat 1915, s. 1.7.

²⁶ *The Mercury*, 26 Şubat 1915, s. 1.5; *The Sydney Morning Herald*, 27 Şubat 1915, s. 1.9.

Avustralya basını, Çanakkale Cephesi'nin İtilaf Devletleri için doğru bir harekât olduğu konusunda ısrarlıydı. Bunun muhtemel sebebi İngiliz hükümetinin denetimi altında yer alıyor olmalarıdır. *The Advertiser*'da Fransa Başbakanı M. Yiviani'nin görüşlerine yer verilerek, Alman yenilgisinin kaçınılmaz olduğu iddia edilmiştir. Ayrıca bu yazıda Kafkaslarda çok kötü çarpışan Türklerin Çanakkale'de de herhangi bir başarı gösteremeyeceği de vurgulanıyordu²⁷.

Şubat ayı sonunda Çanakkale kıyıları bombalanmaktaydı. Bununla birlikte boğaza döşenen mayınlar ve Türk savunması Çanakkale'yi geçmelerine izin vermiyordu. *The Mercury*'de 1 Mart 1915'te yayınlanan yazıda, karadaki Osmanlı istihkâmlarının savaş gemileriyle yok edilemeyeceğini, karadan taarruzun gerektiğini, istihkâmlar tahrip ya da zapt edilse bile torpil savaşının çok zaman ve maddî kaynağa bağlı olduğu görüşüne yer verilmiştir. Her ne kadar Çanakkale Cephesi'nin açılması ve İtilaf güçlerinin Boğazı kesinlikle geçeceği düşüncesi hakimse de İngiltere, Rusya'ya destek verdiği için eleştirilmektedir. Bu yazıda Rusya'nın "sıcak denizlere inme" emelinin bu devletin eski davası olduğu belirtilerek, bu savaşın kesinlikle Rusya'nın boğazları ele geçirme mücadelesi olmadığı vurgulanmaktadır²⁸. Aynı tarihte, *The Argus*'da Çanakkale istihkâmlarının haritası yayınlanmış, deniz harekâtının kara harekâtı ile de destekleneceği bilgisi verilmiştir²⁹.

1 Mart 1915'ten itibaren gazetelerdeki haberlerin arttığı göze çarpmaktadır. Bunun muhtemel sebebi de İtilaf güçlerinin Boğaz kıyılarına olan taarruzları artırmalarından kaynaklanmış olmalıdır. Nitekim 5–9 Mart tarihleri arasında da gazeteler Rumeli yakasında Seddülbahir ve Ertuğrul tabyaları ile Anadolu yakasında Kumkale ve Orhaniye tabyaları, Kilitbahir, Seddülbahir bölgelerinin bombardımana tutulduğu bilgisini veriyordu³⁰. Bu tarihler arasında gazeteler-

²⁷ *The Advertiser*, 27 Şubat 1915, s. 15. Ayrıca bkz. **EK: IV**.

²⁸ *The Mercury*, 1 Mart 1915, s. 1,4.

²⁹ *The Argus*, 1 Mart 1915, s. 19.

³⁰ *The Sydney Morning Herald*, 5 Mart 1915, s. 1,9; *The Mercury*, 5 Mart 1915, s. 5; *The Argus*, 6 Mart 1915, s. 19; *The Sydney Morning Herald*, 8 Mart, 1915, s. 9; *The Argus*, 9 Mart 1915, s. 9; *The Sydney Morning Herald*, 10 Mart 1915, s. 13.

de yer alan haberler gerçekleştirilen bombardımanlardan istenilen sonucun elde edileceği yönünde idi. Bununla birlikte 10 Mart'a kadar istenilen sonucun elde edilememiş olması basında hayal kırıklığı yaratmış gibidir. Bu tarihten sonra basında bu hareketin daha çok uzun süreceği düşüncesi hakim olmuştur. Nitekim, 15 Mart 1915 tarihli *The Sydney Morning Herald*, İtilaf Devletleri'nin Çanakkale'ye karşı başlattıkları hareketin Türk direnişi sebebiyle beklenilenden daha uzun sürebileceğini belirtmekteydi³¹. Yine 15 Mart 1915 tarihinde de Akdeniz Seferi Kuvvetler Komutanı Carden'in yardımcısı Amiral Sir John de Robeck'in görüşlerine yer verilerek, deniz hareketinin Gelibolu Yarımadası'na yapılacak bir çıkartma harekâtıyla desteklenmesi gerektiğini belirtmektedir³². 17 Mart 1915 tarihli *The Sydney Morning Herald*'da Amiral Carden'in yerine Amiral De Robeck'in atanmasıyla deniz hareketinin kara hareketi ile desteklenmesi planının uygulamaya konulduğu bilgisi veriliyordu.

18 Mart 1915 Amiral Robek, plan dahilinde Boğazı'nın sadece 1 mil genişliğindeki en dar noktasından komutasındaki 16 savaş gemilik dev donanma ile Çanakkale'yi geçmeye kalkışmıştır. Ancak her gemi Türklerin Nusret Mayın Gemisi ile boğazın Asya tarafına yerleştirdiği deniz mayınları tarafından hasar almış, İngiliz Ocean, Irresistible ve Fransız Bouvet adlı üç zırhlıyı batırılmıştır. Ayrıca İngiliz Inflexible ve Fransız savaş gemileri Suffren ve Gaulois da çok ağır bir şekilde hasar almıştır. Bu bilgi büyük bir üzüntü ile Avustralya basınında yer almış, gemiler hakkında kısa tarihi bilgi de verilmiştir³³. 25 Mart 1915 tarihli *The Sydney Morning Herald*'da Fransız savaş gemileri Suffren ve Gaulois da çok ağır bir şekilde hasar almış olduğu, ancak üç hafta içerisinde tamirinin mümkün olabileceği beyan edilmektedir³⁴.

³¹ *The Sydney Morning Herald*, 15 Mart, 1915, s. 9.

³² *The Mercury*, 15 Mart 1915, s. 13.

³³ *The Argus*, 18 Mart 1915, s. 1, 7; *The Sydney Morning Herald*, 22 Mart 1915, s. 1. Ayrıca bkz. EK: V.

³⁴ *The Sydney Morning Herald*, 25 Mart, 1915, s. 9.

18 Mart 1915'te deniz harekâtında başarısız olması üzerine İtilaf güçlerinin savaşla ilgili tedbirlerini yeniden düzenleyip, arttırdıklarını görmekteyiz. Harekât için 75 bin kişilik bir kuvvet oluşturulmuştur. Oluşturulan bu kuvvetler arasında Avustralya askerleri de yer almaktadır. Bu nedenle Çanakkale Muharebeleri'nin karada cereyan eden vuruşmaları Avustralya basını tarafından çok daha büyük bir dikkatle takip edilmeye başlanmıştır. General Hamilton, Gelibolu Yarımadası'ndaki çeşitli çıkarma alanlarına kuvvet çıkartarak Osmanlı kıyı topçusunu etkisiz hale getirmeyi amaçlamıştır. Bunun için iki ana çıkartma bölgesi belirlenmiştir. Bunlardan biri, yarımadanın en güney ucu olan ve Seddülbahir olarak bilinen bölge, diğeri ise daha kuzeydeki Kabatepe-Küçük Arıburnu arasındaki kumsaldır. Bu iki çıkartma bölgesinden üç taraftan donanma topçu ateşiyle desteklenebilir bir bölge olması nedeniyle Seddülbahir'e ağırlık verilmiştir. Ancak kötü hava koşulları nedeniyle çıkartma yapılmasını üç-dört gün kadar zorlaştırmış ve bu esnada Türkler kıyılardaki istihkâmlarını kuvvetlendirmişler ve hasar gören silahlarını değiştirmişlerdir³⁵. 30 Mart tarihli *The Argus*'un haberinde de hava koşullarının düzeldiği ve Seddülbahir bölgesinde beş ayrı kumsalın belirlendiği, bunlardan Sığırini (Morto) koyu – Hisarlık Burnu, Ertuğrul Koyu, Tekekoyu, İkizkoyu ve Zığındere kumsallarına çıkarma yapıldığı bildirilmektedir. Kara çıkartmasının yapılması Avustralya basınında büyük bir sevinç yaratmıştır. Çünkü çıkartma yapan birlikler içerisinde Anzak kolordusu da yer alıyordu. Avustralya kamuoyu, bu savaşta yer alarak kendilerinin bir sömürge insanı değil, millî bir karakter taşıyan Avustralyalılar olduklarını ispatlama imkânına kavuşmuş olduklarını düşünüyordu³⁶.

The Mercury'de de 25–27 Nisan tarihlerindeki harekâtı ve daha sonrakilerini anlatırken iyimser bir grafik çizmiştir. 25–27 Nisan'daki harekât başarılı olmuş, 28–29 Nisan'da karaya asker çıkarılmıştır³⁷.

³⁵ *The Argus*, 27 Mart 1915, s. 7.

³⁶ *The Argus*, 30 Mart 1915, s. 1, 7.

³⁷ *The Mercury*, 30 Mart 1915, s. 5.

Argus'a göre, Türklerin erzak ve savaş malzemesi gereksinimleri karşılanmamaktadır. Bu nedenle de gazetede Türklerin çok fazla dayanamayacağı iddia edilmektedir³⁸. Bu haber kasıtlı olarak, kendi kamuoylarının moralini yükseltmek için verilen bir haberdir. Ayrıca bu haberden İngilizlerin harekâta devamda kararlı oldukları da anlaşılmaktadır.

3, 6, 7, 8 Mayıs 1915 tarihli gazetelerde Avustralya ve Yeni Zelanda askerlerinden oluşan Anzak Kolordusu'nun Arıburnu Çıkartması için tahsis edildiği ve bu ordunun Kabatepe kuzeyine çıkartma yaptığı bildirilmektedir³⁹. Yine 12-21 Mayıs tarihli haberler de Anzak askerlerinin Seddülbahir bölgesine yaptığı çıkartmaya dair bilgiler içermektedir. Ancak kendi kamuoylarını rahatlatmak adına cephe ile ilgili doğru haberler vermedikleri saptanmıştır. Gazetelerde kendi hücumlarının ilerlediği öne sürülmektedir. Türklerin Kilidbahir'de ancak zayıf bir surette kendilerini savunabildikleri, Çanakkale'nin tahrip edildiği, Gelibolu'nun hasara uğradığı iddia edilmektedir⁴⁰.

Bununla birlikte Çanakkale Muharebeleri'nin uzaması, İtilaf Devletleri'nin bir türlü sonuç alamaması ve savaşta ölen asker sayısının fazlalığı Avustralya kamuoyunda olumsuz etkiler yaratıyordu. Gazetelerde savaşta kaybedilen kişilerin isimleri yayınlanmaya başlamıştı⁴¹. Avusturya gazeteleri, Çanakkale'deki başarısızlığın nedenini de, İngiliz ve Fransız amirallerinin arasında çıkan anlaşmazlıklara bağlamışlar ve başarı elde edilemezse İngiltere'de hükümetin düşeceği yolunda fikirler üretmeye başlamışlardır. İngiltere/Londra'da yayınlanan Daily News Gazetesi referans gösterilerek Bahriye Nazırı olan Winston Churchill'in sadece donanmayla Çanakkale Boğazı'nın geçilebileceği, ardından da rahatça İstanbul'a ulaşılacağı konusundaki ısrarcı tavrı sonucu gerçekleştirilen Çanakkale operasyonu

³⁸ **The Argus**, 30 Mart 1915, s. 1, 7; **The Sydney Morning Herald**, 30 Mart 1915, s. 9.

³⁹ **The Sydney Morning Herald**, 3,8 Mayıs 1915, s. 1, 9; **The Argus**, 6,7 Mayıs 1915, s. 7.

⁴⁰ **The Sydney Morning Herald**, 12-21 Mayıs 1915, s.1, 9.

⁴¹ **The Sydney Morning Herald**, 4, 11, 19, 24, 28, 31 Mayıs 1915, s. 5, 5, 14, 3, 5, 5.

nedeniyle hakkında gensoru açıldığına değiniliyordu⁴². Bu haberlerden de anlaşılacağı üzere Avustralya kamuoyu bu sıralarda savaşta yaşanan gelişmelerden dolayı huzursuzdu.

Mayıs sonlarından itibaren Avustralya basınının da Çanakkale Muharebeleri'ni kazanma konusunda ümitsizliğe kapılmaya başladıklarını görmekteyiz. Örneğin The Mercury, General Serafilin, Fransız Generali Vanderberg'in ağır surette yaralandığını, İngiliz Generali Beryekes'in öldüğünü, Çanakkale'den elde edilen haberlere göre çabuk şekilde kesin sonucun elde edilmesi ümidinin zayıf, kayıpların ise fazla olduğunu, Türk gemilerinin taarruza engel bulunduğunu ifade etmekten kaçınmadıklarını görüyoruz⁴³. İtilaf Devletleri'nin bu sıralarda kayıpları gitgide artmaktadır. Çanakkale Muharebeleri'nde Temmuz-Ağustos aylarında Seddülbahir'de 8.000, Arıburnu'nda 10.000, 1 Ağustos'ta Adalar Denizi'nde 7.000, Arıburnu'nda 2.000 olmak üzere toplam son altı günde 27.000 ölü ve beş bin yaralı olduğunu The Sydney Morning Herald Gazetesi ifade etmektedir. Ayrıca gazetede Avustralyalı ve Yeni Zelandalıların zaferler yarattıklarına vurgu yapılarak, savaşta kaybedilen askerlerin isim ve fotoğraflarının yayınlanmasına devam edilmiştir⁴⁴.

1915 yılının Aralık ayından itibaren artık İtilaf güçlerinin savaşı kaybettiği belli olmuş gibidir. Buna rağmen Avustralya gazetelerinde hala savaşın kazanılabileceğine dair umut yok değildir. Örneğin The Sydney Morning Herald Gazetesi, 18 Aralık 1915'te Yeni Yıl kutlamalarının İstanbul'da yapılabileceğinden bahsetmektedir⁴⁵. Ancak Ocak 1916'ya gelindiğinde Avustralya basını kalan ümidini de yitirmiş ve savaşta yapılan hatalar hakkında eleştiriler yayınlanmaya başlamıştır. Bu hatalardan en önemlisi de Suvla Limanı'na Kitchener'in ordusu yerine Anzak kolordusunun gönderilmiş olmasıdır. The Sydney Morning Herald Gazetesi'ne göre eğer Avustralyalı askerler

⁴² **The Sydney Morning Herald**, 21 Mayıs 1915, s. 9.

⁴³ **The Mercury**, 30 Mayıs 1915, s. 5.

⁴⁴ **The Sydney Morning Herald**, 30 Ağustos 1915, s. 3. Ayrıca bkz. **EK: VI**.

⁴⁵ **The Sydney Morning Herald**, 18 Aralık 1915, s. 11.

Suvla Limanı'nda değil de Kitchener'in deneyimsiz askerleri yerine görevlendirilmiş olsa idi, Avustralya askerleri savaşı kazanırlardı⁴⁶. The Argus'da da bir taraftan savaşın kaybedilme nedenleri üzerinde durulurken, diğer taraftan da bütün Gelibolu'daki adalardan İtilaf askerlerinin boşaltma hareketi etraflı bir şekilde anlatılmaktadır. Ayrıca gazetede savaşın kaybedilmesine rağmen Avustralyalı askerlerin kahramanlıkları dile getirilerek, görevlerini başarıyla yerine getirdikleri için mutluluk duydukları ifade edilmektedir⁴⁷.

Sonuç

Avustralya kamuoyu için Çanakkale Muharebeleri büyük anlam taşımaktadır. Çanakkale Muharebeleri'nde, ordusuyla, cesaretleriyle dünya kamuoyu nazarında kendilerinin bir sömürge değil, millî bir karakter taşıyan Avustralyalılar olduklarını ispatlama imkânı olarak değerlendirilmişlerdir. Bu nedenle de Çanakkale Muharebeleri başladığı andan itibaren Avustralya basını savaşla yakından ilgilenmiş, savaşın gidişatını anında kendi kamuoylarına aksettirmek için yoğun çaba harcamıştır. Çanakkale Muharebeleri'nin başladığı ilk günden itibaren savaşla ilgili haberler gazetelerin birinci sayfasında yer almış, bununla da yetinilmeyerek arka sayfalarda ikinci kez değinilerek, olaya ışık tutulmaya çalışılmıştır.

Çanakkale Muharebeleri sırasında The Argus, The Sydney Morning Herald ve The Mercury gibi büyük gazeteler savaşı yakından takip edebilmek için bölgeye muhabirlerini göndermiştir. Ayrıca İngiliz gazeteleri ile de irtibatlı olarak çalışmışlardır. Bu sayede haberler neredeyse hiç vakit kaybetmeden Avustralya kamuoyuna ulaştırılmıştır. Bu gazetelerin verdikleri haberler karşılaştırıldığında da birbirini tuttuğu görülmektedir. Ayrıca diğer küçük gazetelerin savaş cephesinde muhabirleri olmadığı için haberleri bu üç gazeteden edinmiş oldukları da saptanmıştır. Bu nedenle çalışmamızda bütün gazetelerin hepsinin birden zikredilmesi gerekli görülmemiştir.

⁴⁶ **The Sydney Morning Herald**, 14 Ocak 1916, s. 8.

⁴⁷ **The Argus**, 13 Ocak 1916, s. 9. Ayrıca bkz. **EK: VII**

Savaş esnasında Avustralya basınının yer yer Osmanlı ordusunun durumuna ve Türk kamuoyunun görüşlerine de yer verdiği görülmektedir. Her ne kadar yukarıda söz edilen büyük gazeteler İstanbul'da muhabir bulundurmuşlarsa da, büyük çoğunlukla bu konulardaki bilgileri İngiliz basını aracılığı ile elde etmişlerdir.

Hem Avustralya basınının haberlerinin büyük çoğunluğunu İngiliz basınından almış olması, hem de İngiltere'nin müttefiki pozisyonunda olmaları nedeniyle savaşın gelişimi ile ilgili haberler son derece yanlı şekilde aksettirilmiştir. İtilaf güçleri savaşta yenilgiye uğrasalar dahi savaşta bu gelişmeler mümkün mertebe kamuoyuna duyurulmamaya çalışılmıştır. Hatta Fransa ve Amerika gibi İtilaf devletleri basınında dahi savaşın kaybedilmekte olduğu açıkça ifade edildiği savaşın son dönemlerinde bile Avustralya basını yenilgiyi kabullenmekte zorlanmıştır.

KAYNAKÇA

Kitaplar ve Makaleler

Bayur, Yusuf Hikmet, **Türk İnkılâp Tarihi**, C. III, Kısım: 1, Ankara 1983.

Bean, Edward, **The Story of Anzac: the first phase**, First World War Official Histories, London 1941.

Birinci Dünya Harbi'nde Türk Harbi V. Cilt Çanakkale Cephesi Harekâtı İnci, 2 inci ve 3 üncü Kitapların Özetlenmiş Tarihi (Haziran 1914-9 Ocak 1916), Genelkurmay ATASE Başkanlığı Yayınları, Ankara 1997.

Çelik, Birten, **Çanakkale Savaşı'nın İzmir Basımında Yankıları**, Dokuz Eylül Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir 1992.

Esenkaya, Ahmet, **Türk Basımında Çanakkale Muharebeleri (3 Kasım 1914-Şubat 1916)**, Hacettepe Üniversitesi, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü, Basılmamış Doktora Tezi, Ankara 2003.

....., "*Çanakkale Savaşları Sürecinde Türk Basımı*", (**Çanakkale Araştırmaları Türk Yıllığı/ The Turkish Yearbook of Galipoli Studis**, Sayı: 1, Mart 2003.

Koyuncu, Aşkın-Keskin, Özkan-Sönmez, Cahide Sınmaz, **Çanakkale Savaşları Bibliyografyası**, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Atatürk Araştırma Merkezi Yayını, Ankara 2010.

Sabis, Ali İhsan, **Harp Hatıralarım Birinci Dünya Harbi**, C. 4., Nehir Yayınları, İstanbul 1991.

Sarikoyuncu Değerli, Esra, **Türk-Bulgar İlişkilerinde Mustafa Kemal Atatürk (1913-1938)**. Kütahya Rumeli Türkleri Kültür ve Dayanışma Derneği Yay., Kütahya 2009.

Smith, Lenard, **The Aboriginal Population of Australia**, Australian National University Press, Canberra 1980.

Steel, Nigel-Hart, Peter, **Gelibolu Yenilginin Destanı**, Çev. Mehmet Harmancı, Yeni Binyıl Yay, İstanbul 1997.

Gazeteler

The Sydney Morning Herald, 12 Şubat 1915-30 Ocak 1916.

The Argus, 12 Şubat 1915-30 Ocak 1916.

The Advertiser, 12 Şubat 1915-30 Ocak 1916.

The Mercury, 12 Şubat 1915-30 Ocak 1916.

Northern Territory Times, 12 Şubat 1915-30 Ocak 1916.

EKLER

EK I

The Sydney Morning Herald.

WEDNESDAY, FEBRUARY 24, 1915.

THE DARDANELLES.

A glance at the map will show at once the strategic value of the Dardanelles in the present war. If the Allies can force a passage and capture Constantinople, one of the heaviest blows yet attempted will have been delivered at the enemy, and Turkey's position as a combatant will have been reduced almost to that of an onlooker. Moreover, the effect upon the Balkan States will be enormous. It will remove from Bulgaria's mind any doubts as to Germany's actual prospects as a world conqueror, and should consequently enable the Allies to bind up the Balkan Alliance once more as a solid fighting force. But there is the possibility that the recent attack upon the forts at the entrance to the Dardanelles has been more in the way of a reminder than of direct beginning in a large effort to clear the way to Constantinople. The Allies are steadily testing and supplementing their arms and equipment for a great forward movement in the spring. Every detail is being studied, and each area of conflict is passing under the most exhaustive scrutiny. Last week and the week before we were stimulated and surprised by the news of two successive raids by British airmen in squadrons of unheard-of strength. Aerial warfare was declared to have entered a new phase; and the attacks upon Ostend, Middlekerke, and Zeebrugge were accepted as heralds of something more dramatic and infinitely more destructive. Since then little further on that scale has apparently been done. The raids were sufficient for the purpose in view. It was clear that aeroplanes and other craft of the sort could be handled successfully in squadrons as battleships and cruisers are, and that the training given to their air fighters by the British navy and army is just as thorough and comprehensive as that which has prepared our arms on sea and land. Now upon the Dardanelles a great movement has been begun, and we are waiting for developments. These will come, but not, perhaps, as soon as our impatience demands. Yet the important fact is that every step of the sort represents part of a large strategy. The Allies are in close touch round the whole battle front; and this takes in the Russians fighting from Ploek to Przemysl, the entire line of trenches and

to Przemysl, the entire line of trenches and fortifications in the west; the naval forces throughout European waters and beyond, and Turkey in relation to it all. We place the Ottoman problem last in this way, because so much hangs upon its early solution. Russia and Roumania have vast stores of wheat waiting disposal in the Black Sea, and the twenty or thirty millions sterling locked up by the shutting of the Dardanelles is an important matter in the finances of the two countries. If with this we remember that under normal conditions more than twelve thousand merchant vessels pass annually through this waterway, and that the bulk of the traffic is usually in the hands of the Powers on our own side in the present struggle, the blow to the Allies by its stoppage is a serious one. The effect is precisely that of an effective blockade. Without a navy

worth the name, Turkey has shut up the Black Sea as completely as Britain has the North Sea, and neutral vessels are probably 1. as evil a case in one area as the other.

Almost from the beginning of the war the Dardanelles have been a source of anxiety to the Allies. Turkey's neutrality was never worth very much, and in August last British ships loaded with cereals like barley and maize were commandeered. The Ottoman army had been mobilised at the outset. Every man fit and ready was called up, and the crops waiting harvest in numbers of cases were never gathered. But this action taken in Turkish waters at once scared off other vessels, and Sir Edwin Pears, writing on the position, said that "its immediate effect was to prevent nearly a hundred grain-laden vessels in the Black Sea and the Lower Danube from coming into the Bosphorus." In addition to this, the Turkish peasants refused to bring their grain to the Turkish markets. They were afraid of their own officials who would commandeer it and give the usual practically worthless promise to pay. Thus Turkey as a neutral country had to all intents and purposes closed the Dardanelles, and her later action has only emphasised a position already strained and responsible for great commercial stagnation in Constantinople itself. Turkey in this view may be taken as a house divided on the economic side as well as upon the military. If German officers are being shot and stabbed by revolting Turkish soldiery, we may be sure that Turkish business men and the multitude of small producers are cursing the day that Germany took practical possession of the Ottoman Empire. A mere attack by the Allies in force upon the Dardanelles may thus have a value apart from its direct results in ruined forts, Krupp guns destroyed, and

EK I-1

ruined forts, Krupp guns destroyed, and lives taken. The threat of a greater attack leading up to the occupation of Constantinople must act upon the populace like news of disastrous defeats which cannot be denied; because the claim that fortifications further up are impregnable will be taken with the proverbial salt since a Turkish battleship was torpedoed at her moorings. The fact that a British submarine could pass under the minefields as it did will be remembered against every German announcement of Constantinople's inviolability, and naval guns have a way of speaking for themselves. Moreover, the great thing in this war has been the failure of forts against modern gunnery. Germany has shown what is possible in this way; and the Allies are following her lead with guns of greater power and precision. The shaking which British air raids have given the enemy on the west has now been paralleled by the disturbing effect of a massed attack upon the forts guarding the Dardanelles; and those who think of the heights nearer Constantinople which have been re-armed, of the powerful steel-clad fortifications commanding the narrowest part of the passage, of the torpedo tubes set at the water's edge—all noted recently by a writer in "Chambers' Journal"—will also consider the possibilities at the hands of a determined foe. But the effect of a clearing of the Dardanelles would be so tremendous that, if it is possible, we may be sure it will be accomplished, and not merely threatened. It would help Russia amazingly, but it would also settle Turkey as Germany's ally once and for ever.

EKII

THE ARGOS, MONDAY, FEBRUARY 22, 1916.

THE WAR DAY BY DAY: DARDANELLES FORTIFICATIONS

The Dardanelles.

Strategic Importance.

The Dardanelles is a narrow waterway, only 25 miles long, which connects the Black Sea with the Aegean Sea. It is one of the most important strategic points in the world, and its possession is of the highest importance to any power which has access to the Black Sea.

The Dardanelles is a narrow waterway, only 25 miles long, which connects the Black Sea with the Aegean Sea. It is one of the most important strategic points in the world, and its possession is of the highest importance to any power which has access to the Black Sea.

PLAN OF THE DARDANELLES.

The map shows the Gulf of Saros at the top, leading into the Dardanelles. Key locations include Gallipoli, Çanakkale, and the various fortifications along the coast. The map is labeled with various geographical features and military positions.

"Only Begun to Fight."

General Conditions.

The Dardanelles campaign is still in its early stages, and the Allies are only beginning to fight. The Turkish forces are well entrenched and have inflicted heavy losses on the Allies. The Allies are still trying to break through the Turkish defenses, but they have not yet succeeded.

THE BOMBARDMENT OF RHEIMS.

The Allies have bombarded Rheims, a strategic railway junction in Germany. The bombardment was successful, and the Allies destroyed several railway lines and bridges. The Germans have not yet responded to the bombardment.

THE BOMBARDMENT OF RHEIMS.

The Allies have bombarded Rheims, a strategic railway junction in Germany. The bombardment was successful, and the Allies destroyed several railway lines and bridges. The Germans have not yet responded to the bombardment.

THE BOMBARDMENT OF RHEIMS.

The Allies have bombarded Rheims, a strategic railway junction in Germany. The bombardment was successful, and the Allies destroyed several railway lines and bridges. The Germans have not yet responded to the bombardment.

THE BOMBARDMENT OF RHEIMS.

The Allies have bombarded Rheims, a strategic railway junction in Germany. The bombardment was successful, and the Allies destroyed several railway lines and bridges. The Germans have not yet responded to the bombardment.

THE BOMBARDMENT OF RHEIMS.

The Allies have bombarded Rheims, a strategic railway junction in Germany. The bombardment was successful, and the Allies destroyed several railway lines and bridges. The Germans have not yet responded to the bombardment.

THE BOMBARDMENT OF RHEIMS.

The Allies have bombarded Rheims, a strategic railway junction in Germany. The bombardment was successful, and the Allies destroyed several railway lines and bridges. The Germans have not yet responded to the bombardment.

THE BOMBARDMENT OF RHEIMS.

The Allies have bombarded Rheims, a strategic railway junction in Germany. The bombardment was successful, and the Allies destroyed several railway lines and bridges. The Germans have not yet responded to the bombardment.

THE BOMBARDMENT OF RHEIMS.

The Allies have bombarded Rheims, a strategic railway junction in Germany. The bombardment was successful, and the Allies destroyed several railway lines and bridges. The Germans have not yet responded to the bombardment.

THE BOMBARDMENT OF RHEIMS.

The Allies have bombarded Rheims, a strategic railway junction in Germany. The bombardment was successful, and the Allies destroyed several railway lines and bridges. The Germans have not yet responded to the bombardment.

Remember

Your Final Chance

ORDER TO-DAY

EXTRA TROUSERS FREE OFFER will positively close Sat. (this week) Feb. 27

LONDON SUITS 42', 50', 63', 70', 84' With Extra Trousers Free

London Stores

Flinders Street, 1211, Chapel Street, Perth.

J. S. KATZEL

EK III

The Sydney Morning Herald (NSW : 1842-1954),
Monday 22 February 1915, page 9

DARDANELLES.

BOMBARDED BY ALLIES.

LONDON, Feb. 20.

The Admiralty announce that on Friday morning a fleet of battleships and battle-cruisers, accompanied by destroyers, and aided by a strong French squadron, the whole under the command of Vice-Admiral Sir John Carden, attacked the forts at the entrance to the Dardanelles. They bombarded the forts of Cape Helles and Kum Kaleh with considerable effect by deliberate long-range fire.

Two other forts were frequently hit, but it is difficult to estimate the damage.

The forts were outranged, and were unable to reply.

At 5 o'clock in the afternoon the Vengeance, Cornwallis, Triumph, Suffren, Gaulois, and Hauvet, supported by the Inflexible and Agamemnon, were ordered to close and engage the forts. The secondary armaments of the forts replied.

The European side was apparently silenced.

One fort on the Asiatic side continued firing when operations had been suspended owing to the falling light at the time of the action. None of the allied ships was hit.

The action was renewed on Saturday after aeroplane reconnaissance.

EK IV

THE ADVERTISER, ADELAIDE, SATURDAY, FEBRUARY 22, 1915.

THE STATE ELECTIONS.

OPPOSITION POLICY DISCLOSED.

MR. LAUGHAN AT OMAHA.

Mr. Laughan has returned to the States... The opposition policy is disclosed... Mr. Laughan at Omaha.

Mr. Laughan at Omaha... The opposition policy is disclosed... Mr. Laughan at Omaha.

MR. LAUGHAN.

FORTS SILENCED

ALLIED ATTACK UPON THE DARDANELLES

FRENCH PREMIER CONFIDENT OF SUCCESS

GERMAN SUBMARINES STILL ACTIVE

FINE WORK BY FRENCH ARTILLERY

RUSSIANS FIGHTING WITH GREAT BRAVERY

THE FOREIGN REMARKS

The French Premier... The German submarines... The Russian fighting...

GERMAN PIRACY

AMERICA'S REPLY.

HER NAVY MODERN.

AMERICAN NEGOTIATIONS.

LOTS OF THE DEPTFORD.

AN ENGINEER'S OPINION

"FOR WHAT WE ARE ABOUT TO RECEIVE."

MURPHY IN A DUNGEON

CONVICTION AS USUAL.

EVERY WATERBURY PARADE.

EVERY WATERBURY PARADE.

EVERY WATERBURY PARADE.

EVERY WATERBURY PARADE.

THE BOMBARDMENT OF THE DARDANELLES.

THE BOMBARDMENT OF THE DARDANELLES.

GERMAN SUBMARINES SENT TO THE ATLANTIC.

THE ATLANTIC OCEAN.

WESTERN COAST SINN.

READY FOR EMERGENCIES.

THE DASH.

APPROACHING ENGLAND.

A BERLIN "WIRELESS."

A BERLIN "WIRELESS."

A BERLIN "WIRELESS."

A BERLIN "WIRELESS."

A BERLIN "WIRELESS."

RUSSIAN CAMPAIGN

FIGHT AT STANISLOVOP.

AIRSTRONG SHOT DOWN.

OPERATIONS IN POLAND.

DEAD HEARD IN THE DEFILES.

BATTLE IN EAST PRUSSIA.

GREAT RUSSIAN BATTERY.

GREAT RUSSIAN BATTERY.

GREAT RUSSIAN BATTERY.

GREAT RUSSIAN BATTERY.

GREAT RUSSIAN BATTERY.

GREAT RUSSIAN BATTERY.

GREAT RUSSIAN BATTERY.

GREAT RUSSIAN BATTERY.

GREAT RUSSIAN BATTERY.

GREAT RUSSIAN BATTERY.

THOMAS AMERICAN... PATENT EXTRA... S. J. BLITZ...

THOMAS AMERICAN... PATENT EXTRA... S. J. BLITZ...

THOMAS AMERICAN... PATENT EXTRA... S. J. BLITZ...

THOMAS AMERICAN... PATENT EXTRA... S. J. BLITZ...

THOMAS AMERICAN... PATENT EXTRA... S. J. BLITZ...

THOMAS AMERICAN... PATENT EXTRA... S. J. BLITZ...

THOMAS AMERICAN... PATENT EXTRA... S. J. BLITZ...

THOMAS AMERICAN... PATENT EXTRA... S. J. BLITZ...

THOMAS AMERICAN... PATENT EXTRA... S. J. BLITZ...

THOMAS AMERICAN... PATENT EXTRA... S. J. BLITZ...

THOMAS AMERICAN... PATENT EXTRA... S. J. BLITZ...

THOMAS AMERICAN... PATENT EXTRA... S. J. BLITZ...

THOMAS AMERICAN... PATENT EXTRA... S. J. BLITZ...

THOMAS AMERICAN... PATENT EXTRA... S. J. BLITZ...

THOMAS AMERICAN... PATENT EXTRA... S. J. BLITZ...

THOMAS AMERICAN... PATENT EXTRA... S. J. BLITZ...

THOMAS AMERICAN... PATENT EXTRA... S. J. BLITZ...

THOMAS AMERICAN... PATENT EXTRA... S. J. BLITZ...

THOMAS AMERICAN... PATENT EXTRA... S. J. BLITZ...

THOMAS AMERICAN... PATENT EXTRA... S. J. BLITZ...

THOMAS AMERICAN... PATENT EXTRA... S. J. BLITZ...

THOMAS AMERICAN... PATENT EXTRA... S. J. BLITZ...

EK V

THE STRAITS MORNING HERALD, MONDAY, MARCH 22 1915

THE DARDANELLES

WARSHIPS LOST.

In The Dardanelles.

THREE SUNK; OTHERS DAMAGED.

FORT CHANAK IN FLAMES.

RUSSIAN, ITALIAN, U.S.S. CORONADO and the French battleship... THE DARDANELLES... THE STRAITS...

HITS BY MINER

RE-FIGHTING THE BATTLE

THE BATTLEFIELD

THE BATTLEFIELD

THE BATTLEFIELD

THE BATTLEFIELD

THE BATTLEFIELD

THE BATTLEFIELD

THE BATTLEFIELD

THE BATTLEFIELD

THE BATTLEFIELD

THE BATTLEFIELD

THE BATTLEFIELD

THE BATTLEFIELD

THE BATTLEFIELD

THE BATTLEFIELD

THE BATTLEFIELD

THE BATTLEFIELD

THE BATTLEFIELD

THE BATTLEFIELD

THE BATTLEFIELD

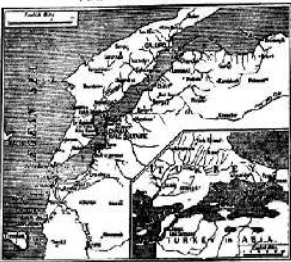
THE BATTLEFIELD

THE BATTLEFIELD

THE BATTLEFIELD

THE BATTLEFIELD

THE BATTLEFIELD

THE DARDANELLES... THE STRAITS... THE BATTLEFIELD...

THE BATTLEFIELD

THE BATTLEFIELD

THE BATTLEFIELD

THE BATTLEFIELD

THE BATTLEFIELD

THE BATTLEFIELD

THE BATTLEFIELD

THE BATTLEFIELD

THE BATTLEFIELD

THE BATTLEFIELD

THE BATTLEFIELD

THE BATTLEFIELD

THE BATTLEFIELD

THE BATTLEFIELD

THE BATTLEFIELD

THE BATTLEFIELD

THE BATTLEFIELD

THE BATTLEFIELD

THE BATTLEFIELD

THE BATTLEFIELD

THE BATTLEFIELD

THE BATTLEFIELD

THE BATTLEFIELD

THE BATTLEFIELD

THE BATTLEFIELD

THE BATTLEFIELD

EAST PRUSSIA.

MEMEL CAPTURED.

A BATTLE WON.

A NEW FRONTIER.

STREET FIGHTING.

IN THE GREEK.

THE STRIKE.

THE STRIKE.

THE STRIKE.

THE STRIKE.

THE STRIKE.

THE STRIKE.

THE STRIKE.

THE STRIKE.

THE STRIKE.

THE STRIKE.

THE STRIKE.

THE STRIKE.

THE STRIKE.

THE STRIKE.

THE STRIKE.

THE STRIKE.

THE STRIKE.

THE STRIKE.

THE STRIKE.

THE STRIKE.

THE STRIKE.

THE STRIKE.

THE STRIKE.

THE STRIKE.

THE STRIKE.

THE STRIKE.

THE STRIKE.

THE STRIKE.

THE STRIKE.

THE STRIKE.

THE STRIKE.

THE STRIKE.

THE STRIKE.

THE STRIKE.

THE STRIKE.

THE STRIKE.

THE STRIKE.

EK VI

THE HEROES' MORNINGS IDEAL, FRIDAY, JULY 10, 1915.

THE CAMP.
 QUARTERS. (Continued.)
 (Continued from page 60.)

HEROES OF THE DARDANELLES.

LAW REPORT.
 IN COURT.

THE PRISONERS' GIFT.

REMEMBER OUR HEROES OF GALLIPOLI TO-DAY.

IS HUNDREDS...
THE PRISONERS...
THE PRISONERS...
THE PRISONERS...

THE PRISONERS' GIFT. A group of prisoners of war are gathered around a table, receiving gifts from their captors. The scene is set in a large, well-lit room with high ceilings and large windows. The prisoners are dressed in simple, dark clothing, and the gifts include various items of clothing and food. The atmosphere is one of gratitude and relief.

REMEMBER OUR HEROES OF GALLIPOLI TO-DAY. A large-scale illustration of the Gallipoli campaign, showing a wide view of the rugged, hilly terrain. In the foreground, a line of soldiers is marching across a sandy beach. In the middle ground, a large number of pack animals, including mules and horses, are being loaded with supplies. The background shows the sea and the distant hills under a cloudy sky.

EK VII

The Argus (Melbourne, Vic. : 1848-1954), Thursday 13 January 1916, page 9

DARDANELLES.

EVACUATION FEAT.

Carried Out in Storm.

General Sir Charles Monro, British officer commanding in the Eastern Mediterranean, supplies fuller details of the evacuation of Seddul Bahr in a report made available late on Tuesday evening. In this he states:—

"The Turks attempted a heavy attack at Cape Helles on Friday, after four hours' intense bombardment during the afternoon. They sprang two mines at the Western Birdcage and Fusilier Bluff positions, and a quarter of an hour later, fixed bayonets appeared all along our front. Turkish officers could be seen endeavouring to make their men assault our lines. The enemy only succeeded opposite the fifth trench avenue on Fusilier Bluff, but the Staffordshire Regiment completely repulsed the attack. A large proportion of the Turks were killed or wounded. Our casualties during the attack were five officers and 130 men killed or wounded. Our naval fire on the left flank also caused considerable Turkish losses.

"The evacuation operations were quietly and successfully resumed that night. There was a calm sea until Saturday afternoon, when the weather suddenly took a change for the worse. The wind increased to a velocity of 35 miles an hour, and by midnight it was only just possible to use the piers and lighters. It was quite impossible to carry out the programme of embarking the troops upon destroyers alongside the sunken ships on the west beach, owing to the connecting piers being washed away by the heavy sea. Embarkation at Gully Beach was also impossible. One lighter went ashore there. Nevertheless, the programme at the W and Y beaches was completed by half-past 2 o'clock on Sunday morning, and the troops at Gully Beach had embarked by 4 o'clock.

"The Turkish artillery was practically silent throughout the whole night until we set fire to our stores simultaneously by time fuses after the evacuation had been completed. The Turks then fired at the red lights all along the line, and heavily shelled the beaches and trenches until after daybreak.

"The French navy carried out the embarkation of the French troops."

"The French navy carried out the embarkation of the French troops."